

TIMPAAN KARAVAAN

VVE in het basisonderwijs

Welkom

Welkom

Programma voor vandaag

1. Welkom en kennismaken
2. Achtergronden van VVE
3. VVE en het basisonderwijs
4. Timpaan Onderwijs en VVE

Voorstelronde

**Goeie
Vraag!**

Achtergrondinformatie VVE

1. Wat is VVE?
2. Waarom VVE
3. Effectiviteit van VVE
4. Landelijke ontwikkelingen

Wat is VVE?

Wat is VVE?

- Omvat alle maatregelen die erop gericht zijn om onderwijsachterstanden te proberen te verminderen bij de start van groep 3 in het basisonderwijs.
- Gericht op doelgroepkinderen (kinderen met een leerlinggewicht en een taalachterstand)
- Gemeenten en schoolbesturen moeten beleid ontwikkelen en uitvoeren om de startcondities van kinderen te verbeteren.

Brede ontwikkeling

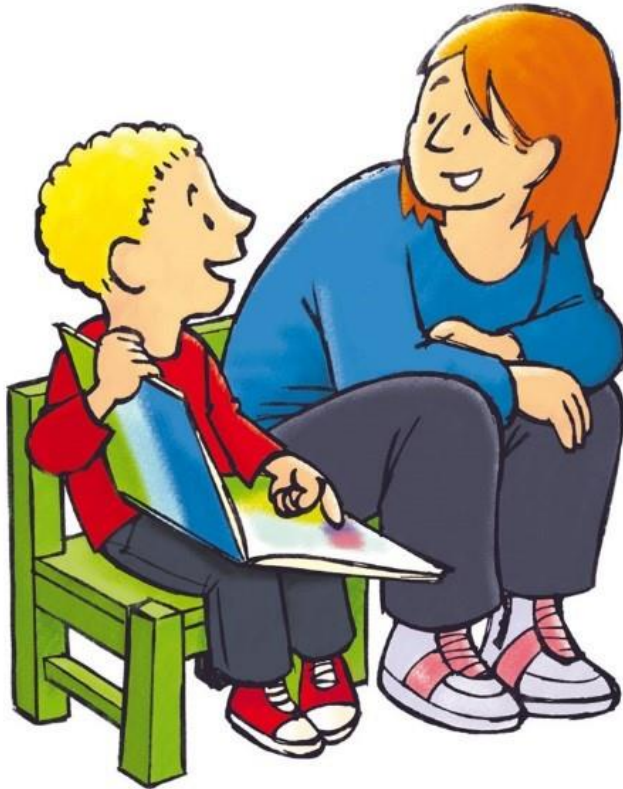
VVE richt zich niet alleen op de taalontwikkeling, maar ook op andere ontwikkelingsgebieden. Het gaat om de:

- **Taalontwikkeling:** die wordt gericht gestimuleerd door de beginnende geletterdheid en de woordenschat.
- **Beginnende rekenvaardigheid,** zoals het leren tellen, het meten en de oriëntatie in ruimte en tijd.
- **Motorische ontwikkeling:** het ontwikkelen van grove en fijne motoriek staat hier centraal
- **Sociaal-emotionele ontwikkeling:** zoals het stimuleren van zelfstandigheid, zelfvertrouwen en samen spelen en werken.

Over welke kinderen hebben we het?

Nieuwe criteria gewichtenregeling

- het opleidingsniveau van beide ouders;
- Land van herkomst van de moeder;
- Land van herkomst van de vader;
- de verblijfsduur van de moeder in Nederland;
- het gemiddelde opleidingsniveau van alle moeders op de betreffende school;
- of de ouders in de schuldsanering zitten.

Doelgroepkinderen

Kinderen die voldoen aan bepaalde kenmerken, waardoor ze een verhoogd risico op het ontwikkelen van (taal)achterstanden hebben. Bijvoorbeeld:

- De beide ouders/verzorgers of de ouder/hoofdverzorger die belast zijn/is met de dagelijkse verzorging hebben/heeft minder dan twee jaar vervolgonderwijs genoten na het basisonderwijs.
- Kinderen waarvan beide ouders maximaal LBO/ VBO, praktijkonderwijs of VMBO basis- of kaderberoepsgerichte leerweg hebben gevolgd.
- De Jeugd Gezondheidszorg (JGZ) 0-4 jaar signaleert aan de hand van het nieuwe Van Wiechenonderzoek (mogelijk) risico met betrekking tot spraaktaalontwikkeling. Indien de JGZ niet in beeld is, kan de huisarts risico op een ontwikkelingsachterstand signaleren.
- Er is sprake van een (dreigende) ontwikkelingsachterstand bij het kind, gerelateerd aan een taal- en/of leerachterstand. Hierbij moet duidelijk zijn dat deze achterstand verminderd/verholpen kan worden door een VVE plaatsing.
- Het kind groeit op in een gezin* in een inburgeringtraject. Het betreft een kind in groep 1/2 met een CITO score IV of V op één van de afgenomen toetsen.

Taalachterstanden

Taalblootstellingsachterstand

- Door omstandigheden in de thuissituatie wordt het kind onvoldoende gestimuleerd tot het spreken van Nederlands, waardoor er taalachterstanden t.o.v. leeftijdsgenoten ontstaan.

VVE

Taalontwikkelingsachterstand (TOS)

- Een taalontwikkelingsstoornis (TOS) is een neurocognitieve ontwikkelingsstoornis. Dit betekent dat taal in de hersenen minder goed wordt verwerkt. Een kind met TOS heeft grote moeite met praten of het begrijpen van taal. De taal- en spraakontwikkeling verloopt hierdoor anders dan bij leeftijdsgenoten.

VVE geen oplossing

Waarom VVE?

CITO eindtoets 2014

- Laag opleidingsniveau ouders: 529,1
- Gemiddeld opleidingsniveau: 533,5
- Hoog opleidingsniveau 539,1

OECD 2012: Across OECD,
20% do not achieve basic minimum skills.
40% of disadvantaged groups lack basic skills.

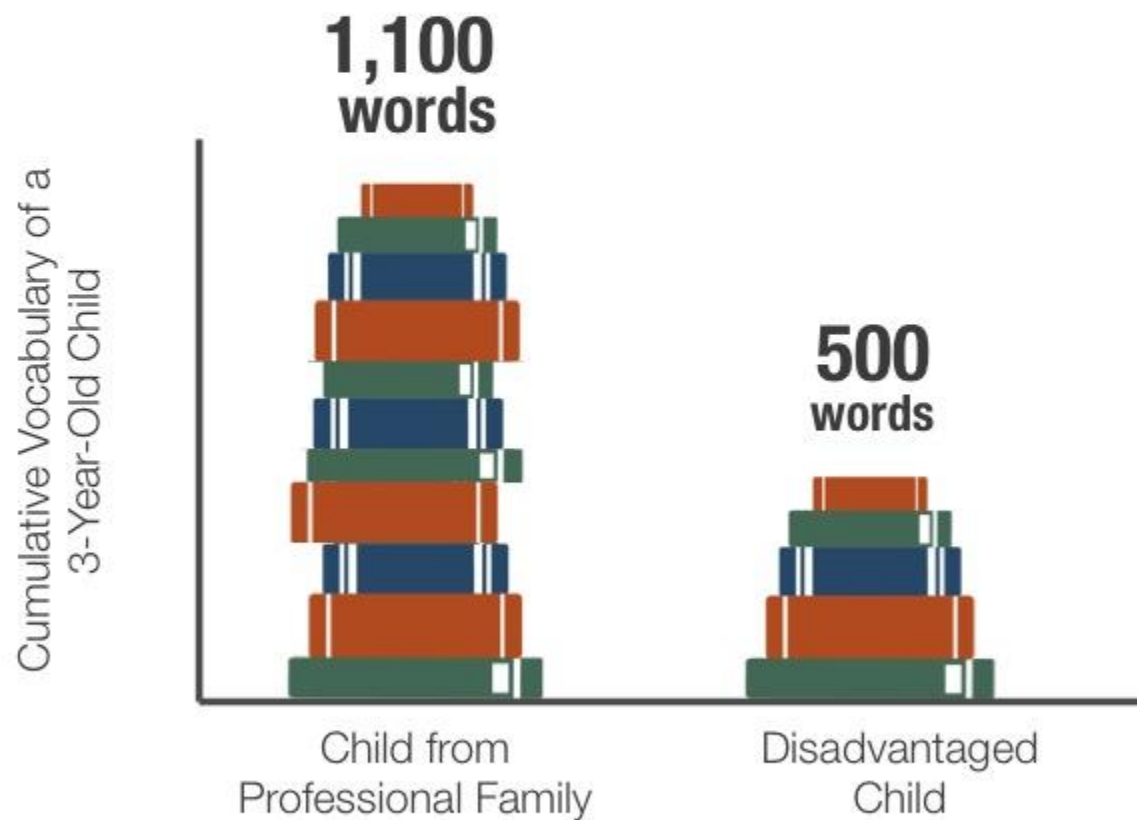
Disadvantaged groups have greater risk for:

- poor physical and mental health
- social, emotional, behavioural problems
- attention, cognitive and language problems

which affect:

- literacy, numeracy, employability, health, social skills, adjustment, & criminality.

THE ACHIEVEMENT GAP STARTS AT BIRTH

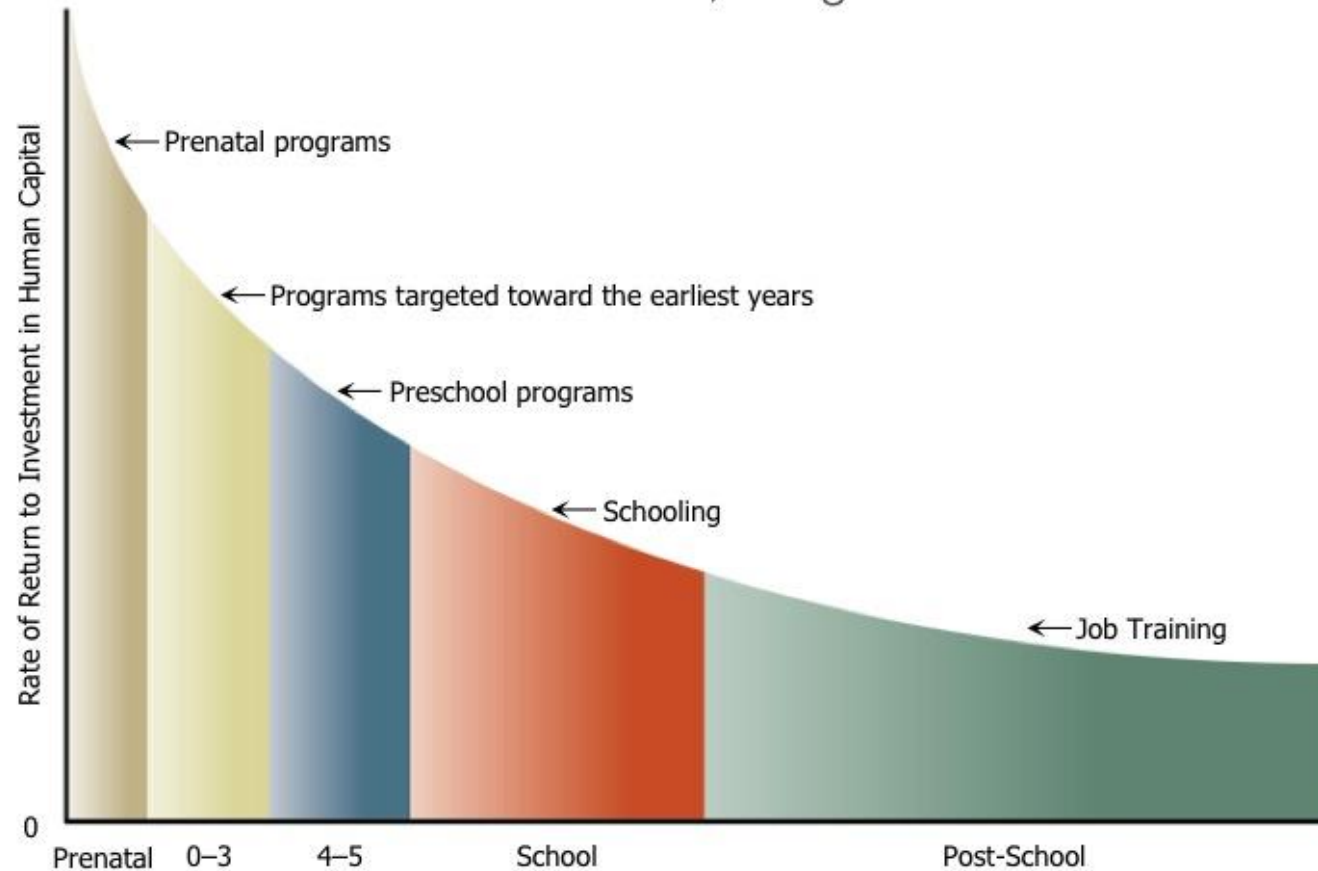

LEARN MORE AT HECKMANEQUATION.ORG

EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT IS A SMART INVESTMENT

The earlier the investment, the greater the return

Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

Some key findings: Early gaps and school gaps*

- SES-achievement gaps in school age are rooted in the early years of life
  - Gaps emerge in the early years and are substantial before children enter formal schooling
  - Gaps remain largely stable throughout primary schooling
  - Gaps in school largely determined by gaps before school start
- Cross-country heterogeneity in findings for migrant/ethnic groups, compensation effects for migrants (catching up in school)

* D1.3 (Passaretta and Skopek 2018)

QUALITY EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT PRODUCES LONG-TERM BENEFITS

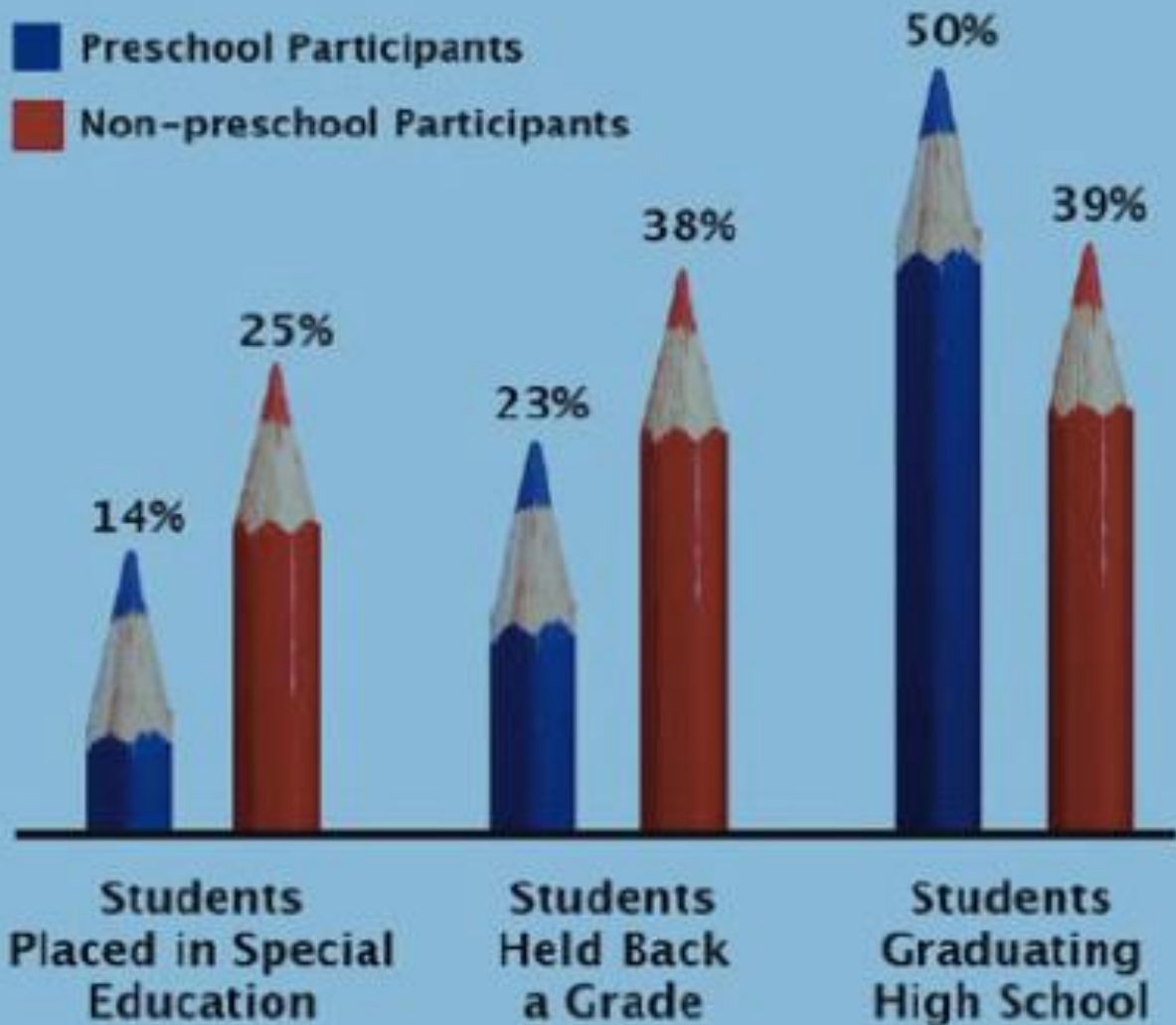
- Cognitive Skills
- Social-Emotional Skills
- Earnings
- Inequality

James Heckman and Paul Gertler et al.

Labor Market Returns to an Early Childhood Stimulation Intervention in Jamaica

LEARN MORE AT HECKMANEQUATION.ORG

The Business Case for Preschool

Source: Long-term Effects of an Early Childhood Intervention on Educational Achievement and Juvenile Arrest (2001)

What matters

3 elements for good educational and social success

Good Home Learning Environment (before school)

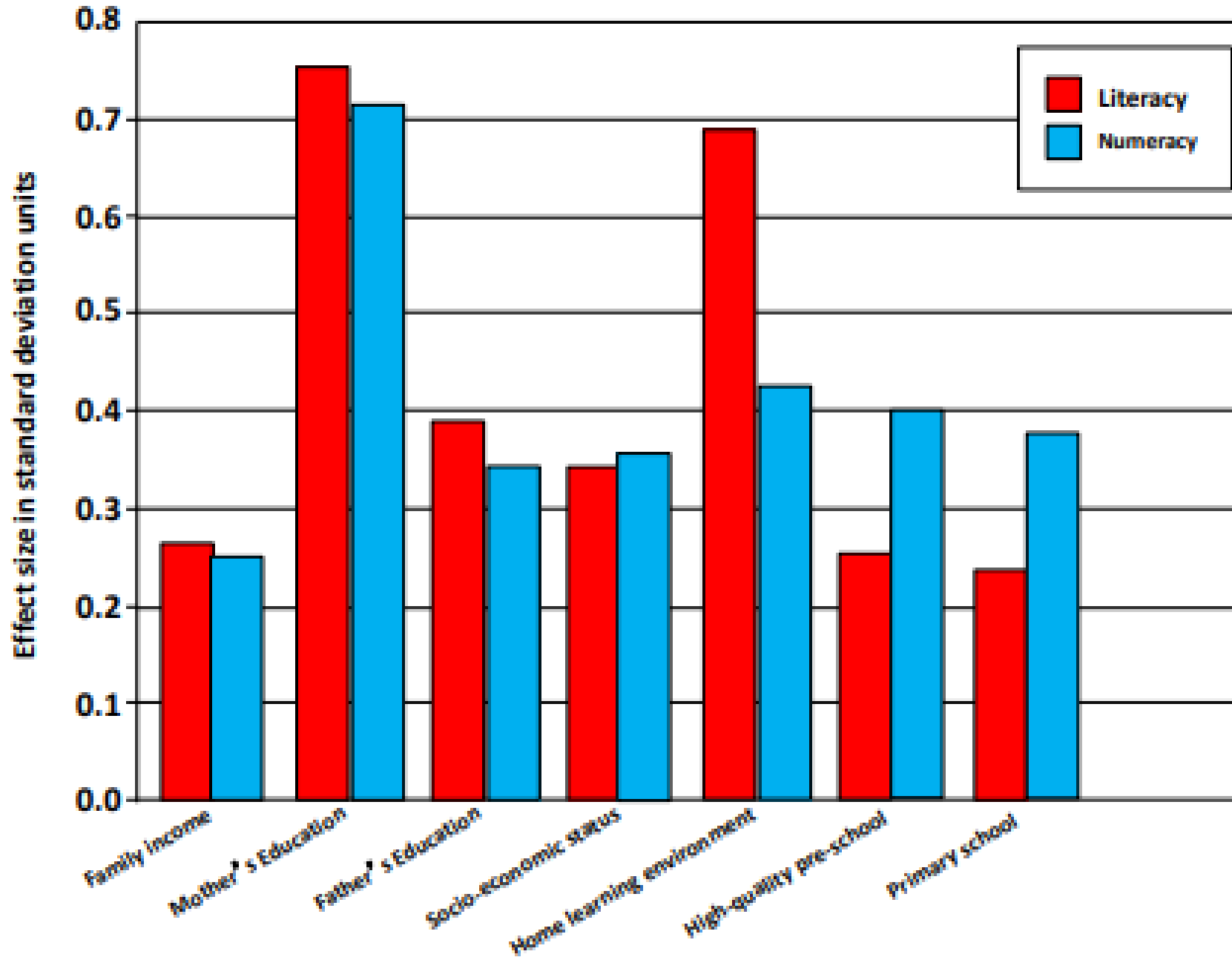
Good preschool for longer duration

Good primary schools

Those children with all 3 will out-perform those with 2
who will out-perform those with 1
who will out-perform those with 0
All other things being equal

Effects upon Age 11; literacy and numeracy

Heckman

- VVE kan onderwijsachterstanden voorkomen
- Door VVE grote winst in gezondheid
- Hogere inkomens bij kinderen in achterstandsgroepen
- Lange termijn effecten → Baten 7-10% per jaar: betere onderwijsprestaties; betere gezondheid; verhoogde economische productiviteit, minder criminaliteit.

Ontstaan VVE

- Ontstaan vanuit Onderwijsachterstandenbeleid vanaf 2000.
- Onderwijsachterstandenbeleid eerst gericht op kinderen in basisschoolleeftijd in bepaalde wijken in middelgrote en grote steden, door extra personeel in te zetten. Later geldt vanuit de gewichtenregeling. Vanaf 1994 werd VVE een speerpunt binnen OAB, waarbij gemeente verantwoordelijk is.

Ontstaan VVE-vervolg

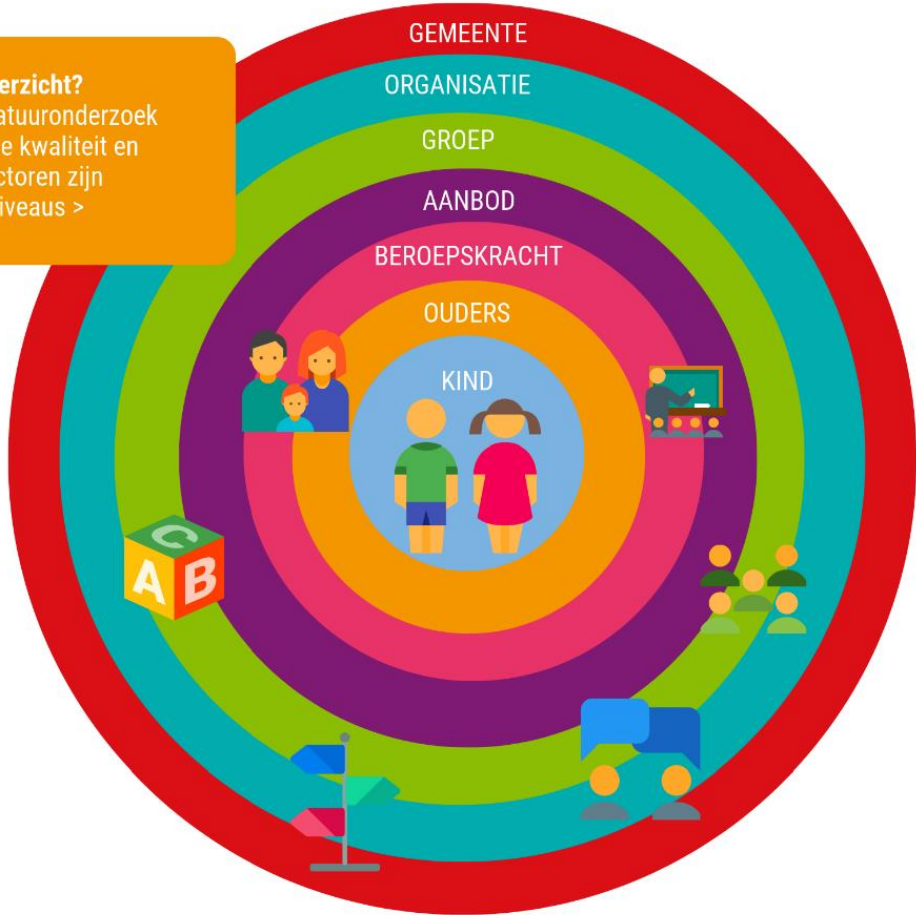
- Doel vanaf 2006: gemeenten moeten 50% van de doelgroepkinderen bereiken met VVE, vanaf dat moment ook lumpsum en gaat verantwoordelijkheid voor VVE in groep 1/2 naar de schoolbesturen → Knip in VVE-beleid

Ontstaan VVE-Vervolg

- Naar 2010 toe doel minimaal 70% bereik en motie aangenomen om te streven naar 100% bereik
- Ontwikkeling gestart om VVE veel breder aan te gaan bieden en er wordt steeds meer met heterogene groepen gewerkt. Ook de kinderopvang wordt meer betrokken.
- Vanaf 2010: Wet OKE: onderwijsinspectie beoordeelt kwaliteit van VVE-locaties gericht op de bestandsopname. VVE is meer dan alleen VVE-programma's. Steeds meer kwaliteitseisen

Wat kunt u vinden in dit overzicht?
Deze factsheet beschrijft een literatuuronderzoek naar factoren die bijdragen aan de kwaliteit en effectiviteit van VVE. Deze factoren zijn geordend op de volgende niveaus >

Hoe effectief is VVE?

Onderzoek naar kwaliteit

- Pre-COOL; er zijn wel degelijk effecten bij deelname aan voorschoolse voorzieningen:
  - Doelgroepkinderen die deelnemen aan VVE gaan op diverse ontwikkelingsgebieden significant meer vooruit. De woordenschat verbetert en het verschil in de selectieve aandacht neemt af.
  - De educatieve kwaliteit van de voorziening is daarbij van belang.
  - Professionalisering speelt een rol bij het verhogen van de educatieve kwaliteit (scholing, coaching, reflectie)
  - Een VVE-programma speelt daarbij zeer waarschijnlijk een rol.

Wat is proceskwaliteit dan precies?

Emotionele Ondersteuning

- Sfeer op de groep
- Sensitiviteit pm'er / lkr
- Aandacht voor kindperspectief

Klasse-organisatie

- Vlotte overgangen
- Wachten en dwalen
- Efficiënt tijdgebruik
- Betrokkenheid

Educatieve ondersteuning

- Hogere-orde denken
- Probleem-oplossend vermogen
- Diepgang, nieuwe kennis
- Aandacht voor rijke taal

Wanneer is VVE effectief-1

- Leidsters , pedagogisch medewerkers en lkn spreken goed Nederlands en hebben een goede opleiding gehad (minimaal pw-3 en aanvullende VVE scholing).
- Kinderen die deelnemen aan VVE krijgen voldoende aandacht; niet te grote groepen/ dan wel dubbele bezetting
- Tussen 2 en 6 jaar minimaal 4 dagdelen per week deelname aan VVE

Wanneer is VVE effectief-2

- Programma wordt uitgevoerd in een voorziening en zoveel mogelijk in combinatie met een effectief thuisprogramma (wel of niet onderdeel van het programma)
- Goede betrokkenheid van ouders bij de taalontwikkeling.
- Doorgaande lijn, niet alleen voorschools naar vroegschool, maar ook vanaf groep 3.

LET OP: werken met VVE programma is effectief, als de uitvoeringscondities optimaal zijn

Wettelijke taken voorschools

Wettelijke verplichting:

- A. Voldoen aan vooraf opgestelde opleidingseisen
- B. Voldoen aan eisen rondom groepsgrootte en bezetting
- C. Voldoen aan een urennorm qua aanbod VVE
- D. Werken met een integraal en beredeneerd programma (eventueel database NJI)
- E. Werken met een overdrachtsformulier
- F. Mee te werken aan het realiseren van een doorgaande lijn voor kinderen.
- G. VVE-beleid en kwaliteitszorg rondom VVE uitgewerkt

Eventueel kan een gemeente aanvullende eisen stellen

Landelijke ontwikkelingen

- Wet harmonisatie kinderopvang:

Deze wet regelt dat peuterspeelzaalwerk onder de definitie van kinderopvang komt. Het onderscheid tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven is daardoor verdwenen
- Nieuwe gewichtenregeling: Wijziging verdeling middelen OAB

Voorheen werd het beschikbare budget verdeeld volgens de 'gewichtenregeling', gebaseerd op het opleidingsniveau van de ouders. In de nieuwe regeling wordt rekening gehouden met meer kenmerken van de omgeving van het kind.
- Met deze wijziging maatregelen aangekondigd om kwaliteit VVE te vergroten
  - Uitbreiding 10 naar 16 uur
  - Extra scholingseisen
  - HBO-er op de groep

Uitbreiding gemeentelijke middelen om hier uitvoering aan te kunnen geven.

VVE in het basisonderwijs

Wettelijke taken onderwijs in VVE-beleid

Wettelijke verplichting (onderzoekskader OP6) om:

- A. Mee te werken aan het opstellen en evalueren van resultaatafspraken VVE
- B. Mee te werken aan het realiseren van een doorgaande lijn voor kinderen. De gemeente heeft de verplichting een doorgaande lijn te realiseren op het gebied van
  - A. Overdracht van kindgegevens
  - B. Doorstroom van kinderen van VVE voorschool- naar VVE vroegschool
  - C. Afstemmen van pedagogisch en didactisch handelen tussen voor- en vroegschool
  - D. De wijze waarop ouderparticipatie wordt gestimuleerd
  - E. De wijze waarop zorg en begeleiding zijn ingericht

Het onderwijs moet meewerken aan het opstellen en realiseren van deze doorgaande lijn

Pre-cool

- Doelgroepkinderen hebben in de voorschoolse periode vaak te maken met voorzieningen van hoge kwaliteit. Dit voordeel verdwijnt echter in de vroegschoolse periode: daling in kwaliteit bij overgang naar basisonderwijs → vroegschoolse periode draagt minder bij aan de ontwikkelingsgroei

Overweging

- Minder beleidsaandacht door knip
- Groepsgrootte

Advies

- Verhogen proceskwaliteit
- Verhogen curriculumkwaliteit

Schoolbesturen krijgen middelen!

- Opgenomen in de lumpsum
- Geen doeluitkering
- Middelen per bestuur en per school te vinden op

<https://www.poraad.nl/ledenondersteuning/toolboxen/school-kind-omgeving-financien/onderwijsachterstandsmiddelen>

De doorgaande lijn

Stelling

Kinderen moeten de kans krijgen om blanco de basisschool binnen te komen.

Doorgaande lijn: Waarom?

Doorgaande lijn

- A. Overdracht
- B. Pedagogisch en didactisch handelen
- C. Ouderbetrokkenheid
- D. Zorg en begeleiding

Doorgaande lijn ook binnen de school

- Wat gebeurt er met de VVE-kinderen op het moment dat ze naar groep 3 gaan?
- Wat gebeurt er met de VVE-kinderen op het moment dat ze naar het voortgezet onderwijs gaan?

Blijven doelgroepkinderen hun hele schoolloopbaan doelgroepkind of verdwijnt dit “label” op het moment dat ze naar groep 3 gaan?

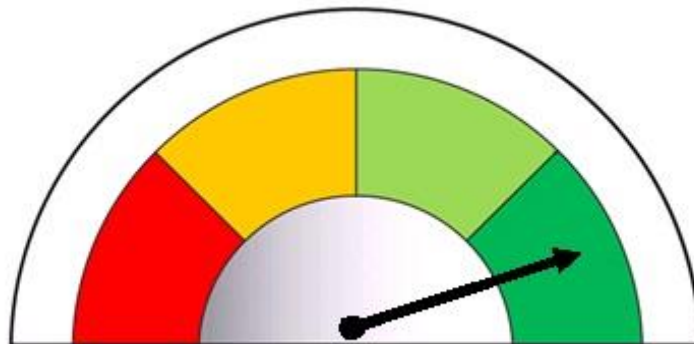

Resultaatafspraken: waarom?

Wat zijn resultaatafspraken?

- Resultaatafspraken vroegschoolse educatie zijn geformuleerde **ambities** tussen gemeente en schoolbesturen over de resultaten van vroegschoolse educatie.
- Maken inzichtelijk wat de inspanningen die geleverd zijn om achterstanden bij jonge kinderen weg te werken, voor resultaat hebben.
- **Geen** verantwoordingsmaat over het onderwijsaanbod in groep 1 en 2.

Waarom resultaatafspraken?

- Wet OKE:
  - Gemeenten, psz-en, kdv's en schoolbesturen moeten gezamenlijk afspraken maken om een dekkend en kwalitatief volwaardig VVE aanbod tot stand te brengen.
  - Vroegschoolse educatie: gemeente en schoolbesturen moeten afspraken maken voor de resultaten van de vroegschoolse educatie.

Waarom resultaatafspraken?

- Memorie van toelichting: het Rijk denkt hierbij aan leerresultaten
- Veel vrijheid: alleen de resultaten (het wat) worden vastgelegd. Het hoe (de weg ernaar toe) staat de scholen vrij. Uiteraard mogen daar ook afspraken over gemaakt worden.
- Gemeenten: regierol. Schoolbesturen blijven verantwoordelijk.

→ **WPO en onderzoekskader inspectie**

Ambities

- Ambitie gebaseerd op % zonder verlengd kleuteren;
- Ambitie gebaseerd op SLO- doelen;
- Ambitie gebaseerd op de tussendoelen onderwijs;
- Ambitie gebaseerd op observatieinstrumenten;
- Ambitie gebaseerd op toetsgegevens.

AMBITIE

NOU GEWOON

ALLES

Loesje

Voorschoolse educatie

- Geen resultaatafspraken (niet betrouwbaar te meten).
- Wel kwaliteitseisen t.a.v. groepsgrootte, bezetting, minimum aantal dagdelen, en opleidingsniveau.
- Belangrijk: immers het bereik en de kwaliteit in de voorschoolse periode bepaalt voor een deel de resultaten in de vroegschoolse periode.

Bijvoorbeeld

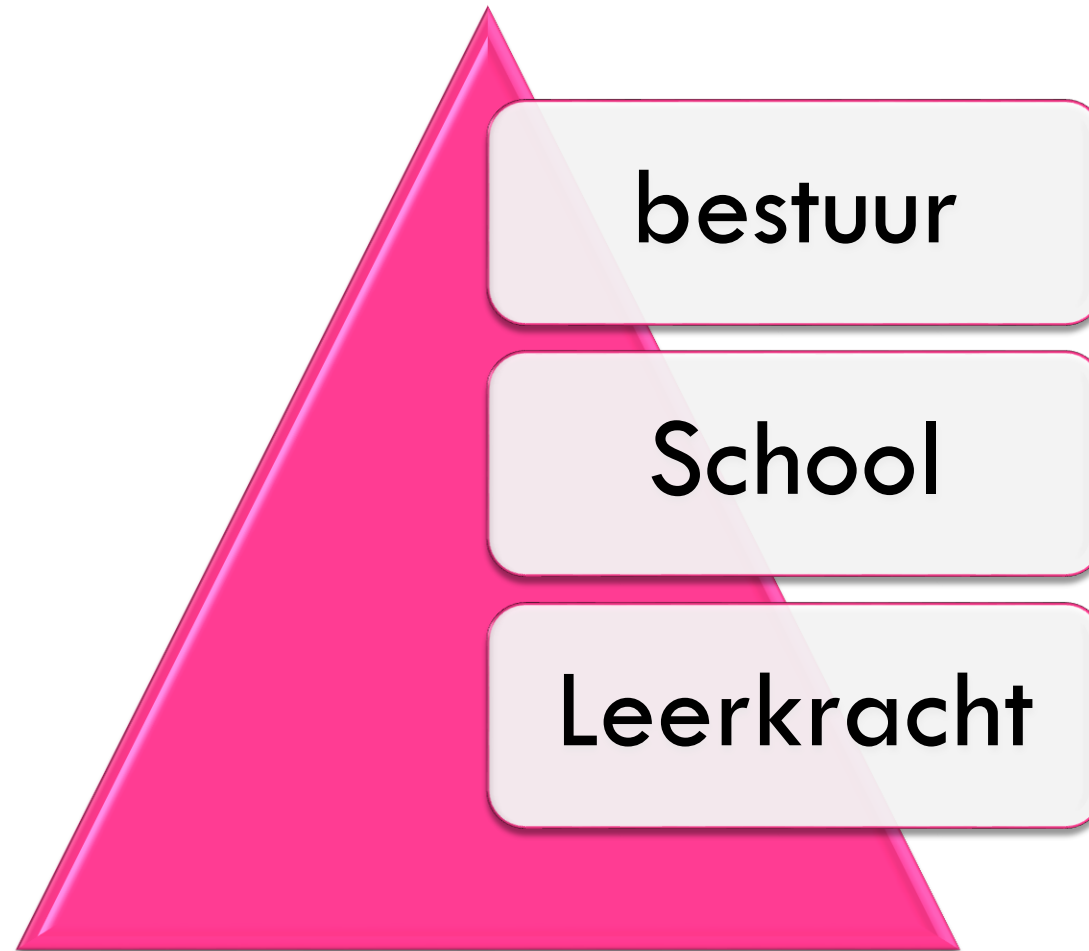
- Het aantal leerlingen dat op III-niveau scoort;
- Het aantal leerlingen dat een niveau stijgt;
- De minimale woordenschat aan het einde van groep 2;
- Het aantal VVE-kinderen dat voldoet aan de voorwaarden om over te gaan naar groep 3;
- Het percentage risicoleerlingen die op de M1-toets IV of V scoren en eind groep 2 minimaal een niveau hoger scoort.

Timpaan Onderwijs en VVE in het basisonderwijs

VVE in het basisonderwijs

Quickscan VVE bestuursniveau

- Opgestelde visie en beleid op VVE aanwezig? Afspraken over implementatie daarvan op de scholen?
- Afspraken over registratie van VVE-leerlingen
- Afspraken over werkwijze (en kwaliteit daarvan) omgaan met VVE-kinderen
- Resultaatafspraken gemaakt met gemeente? Implementatie?
- Afspraken rondom minimale doorgaande lijn gemaakt met gemeente en samenwerkingspartner
- Minimaal 2 keer per jaar overleg met gemeente over VVE → LEA

Quickscan VVE schoolniveau

- Tweedeling:
  - Beleid; wettelijke eisen en eigen doelstellingen planvorming
  - Praktijk: zichtbaarheid van de opgestelde plannen (gemeten door bekendheid bij leerkrachten).
- Beleid:
- Praktijk
  - Registratie doelgroep kinderen
  - Procedure overdracht en aanmelding
  - Doorgaande lijn breed
  - Specifieke aanpak/programma voor VVE

Scholingstraject VVE leerkrachten

- Basistraject van 7/8 bijeenkomsten op basis van intake
  - VVE en VVE-beleid
  - Taalontwikkeling en taalstimulering bij VVE (incl thematisch werken)
  - Doelgericht beredeneerd werken
  - Communiceren met ouders en ouderbetrokkenheid
  - Executieve functies en VVE
  - Doorgaande lijn
- Verdiepings-/verrijkingsmodules op maat
  - VVE en NT2
  - Spel en spelontwikkeling bij VVE

Vragen/ opmerkingen

Meer informatie? Neem contact op met:

Elsbeth Venema

e.venema@timpaanonderwijs.nl

06-213 90 789